

Warszawa, ... 2. marca 2008 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-567136-VII-7022-07/GR

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan Zbigniew Wrona
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości
WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwraca się niemała grupa osadzonych z pytaniami oraz skargami, które dotyczą obowiązku skazanych poddawania się testom na obecność narkotyków, a także sposobu ich przeprowadzania. Przykład takiego listu przedstawiam w załączeniu.

Ze stanowiska Biura Prawnego Centralnego Zarządu Służby Więziennej, zajmowanego w tego typu sprawach (odpowiedź o nr BPR-0510/1632/08/Z-1 przesyłam w załączeniu), wnioskować należy, że obowiązek skazanych poddawania się takim testom istnieje, wywodzić go należy z art. 116 kodeksu karnego wykonawczego i stanowi odstępstwo od generalnej zasady, zgodnie z którą świadczenia udzielane są za zgodą pacjenta. Tymczasem, w powszechnie uznanej wykładni art. 116 k.k.w. przyjmuje się, że na skazanym ciąży jedynie takie obowiązki, które są nakładane na podstawie ustawy. Natomiast określony w innych przepisach kodeksu karnego wykonawczego obowiązek badań o charakterze medycznym wiąże się albo ze szczególną sytuacją osadzonego, która powoduje, że badanie jest niezbędne (niezwłocznie po przyjęciu do jednostki penitencjarnej, w związku ze skierowaniem do pracy, przed wykonywaniem kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej, czy też w sytuacjach określonych w art. 118), albo też jest następstwem decyzji sędziego penitencjarnego lub sądu względem konkretnego osadzonego.

W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 179, poz.1485 ze zm.) także nie sposób doszukać się norm, które nakładają na

obywateli (w tym skazanych) powszechny obowiązek poddania się testom. Ustawa ta nie obejmuje swym zakresem regulacji dotyczących postępowania w przedmiocie przymusowego leczenia, ani postępowania przygotowawczego w sprawach o czyny zabronione, popełnione w związku z narkomanią.

Obecnie stosowana praktyka badania osadzonych na obecność narkotyków, w tym dyscyplinarne karanie za brak zgody na takie badanie, a nawet odmowę wykonania polecenia poddania się testowi, nie ma zatem oparcia w przepisach. Podejmowane działania w tym zakresie mogą zostać, w wielu przypadkach, zakwestionowane. Wprowadzenie odpowiednich zmian w prawie jest zatem sprawą pilną. Uzgodnienie praktyki i stanu prawnego powinno nastąpić jak najszybciej. Z treści artykułu „Więzień nie musi się godzić na narkotykowy test”, opublikowanego na łamach nr 85 „Rzeczpospolitej” z dnia 11 kwietnia 2007 r., wynika, że Ministerstwo Sprawiedliwości widzi konieczność wprowadzenia odpowiednich zmian w przepisach kodeksu karnego wykonawczego.

Kłopoty nastęrcza także zatwierdzona przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej „Instrukcja postępowania w przypadku podejrzenia użycia narkotyku przez osobę osadzoną w jednostce penitencjarnej” (w załączeniu). Tego rodzaju regulacja nie powinna określać konsekwencji odmowy wykonywania badania skazanych na obecność narkotyków. Po pierwsze, została ona wydana bez podstawy prawnej, po drugie - wprowadza specyficzny tryb postępowania w przypadku niewyrażenia zgody na przeprowadzenie badania przez skazanego. Tymczasem, w świetle art. 93 ust. 2 Konstytucji RP, dokument, który nie jest aktem prawa powszechnie obowiązującego, nie może stanowić podstawy decyzji wobec skazanych.

Normy prawa karnego wykonawczego powinny natomiast określać warunki, w jakich przeprowadzane są badania, a zwłaszcza gwarancje zachowania intymności (odpowiednie pomieszczenie, niedopuszczenie osób trzecich i in.).

W związku z powyższym uprzejmie proszę Pana Ministra o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Załącznik 3

Z. Proszę o miłość

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich
[Podpis]
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich